

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŐTIRMALAR DERĐİŐİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research
Cilt: 13 Sayı: 72 Ağustos 2020 & Volume: 13 Issue: 72 August 2020
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

TÜRKİYE'DEKİ BİLGİLENDİRME TASARIMI SORUNLARI: TARİHİ ÇARŞILAR, KAPALIÇARŞI ÜZERİNE ÖRNEK OLAY ÇALIŐMASI INFORMATION DESIGN PROBLEMS IN TURKEY: HISTORICAL BAZAARS, SAMPLE EVENT STUDY ON GRAND BAZAAR

Ghonche GHOJOGHI*

Öz

Bilgilendirme tasarımı grafik tasarımının en temel alanıdır ve bu tasarımında grafik dili ile bilginin hedef kitleye anlamlı ve anlaşılır bir şekilde aktarılması hedeflenmektedir. Özellikle kalabalık şehirlerde her türlü trafiğin yerinde işlenmesi ve yürütülmesi bağlamında evrensel işaretler çok büyük bir öneme sahiptir. Büyük şehirlerde okur yazar olmayan bireyler ile yabancı kişiler için sembol ve evrensel işaretler büyük önem taşımaktadır. Grafik tasarım ve görsel iletişim elemanları ile bu karmaşayı çözerek kent yaşamındaki karmaşayı çözebiliriz.

Araştırmanın çalışma sahası, Türkiye'nin turistik yerlerinin başında gelen İstanbul Beyazıt meydanının bitiőinin de ki Kapalıçarşı'dır. Turizm çalışmaları her ne kadar kültürel ve sosyal bir faaliyet olarak kabul görse bile bu anlamda temel amacın ekonomik bir kazanım olduğu bilinmektedir. Zira Türkiye ekonomisinin içerisinde turizm gelirlerinin gün geçtikçe önemli bir hale gelmesi bilinen bir gerçektir.

Bu bilgilerden hareketle; stratejik bir potansiyele sahip bu sektörde dili bilmeyen turistler için turistik mekanların bilgilendirme ve yönlendirme tabelalarının amaca göre tasarlanması bir gerekliliktir. Bilindiği üzere yerli ve yabancı turistlerin bir turizm faaliyeti sırasında uğradığı yerlerin başında çarşılar ve alışveriş merkezleri gelmektedir.

Bu çalışmada, İstanbul'da en fazla turistlerin gittiği çarşı yani Kapalıçarşı seçilmiş olup tarihi kültürel mirasa sahip olan özelliğine göre yönlendirme ve bilgilendirme tabelaları incelenmiştir. Araştırmanın kuramsal boyutunu tamamlamak için ulusal ve uluslararası kaynaklar taranmıştır. Tarama yöntemi ile gerçekleştirilmiş bu araştırmada belirlenen bilgilendirme tasarımlarının problemlerinin çözümüne yönelik değerlendirmede bulunulmuştur. Ayrıca bilgilendirme tasarımlarının grafik tasarımı açısından kendi içerisinde tasarım, dil, renk, font vb. açıdan ele alınmıştır. Sonuç olarak, araştırma örnekleminde yola çıkarak Kapalıçarşı'daki bilgilendirme çalışmalarının bütünlüğünün olmayışı görsel kirliliğe yol açtığı gibi, görsel algıda da anlam karmaşasına yol açmaktadır. Diğer yandan aynı zamanda bu tasarımların kent kimliğini de doğrudan etkilediği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler; Bilgilendirme Tasarımı, Grafik Tasarım, Yönlendirme Tasarımı, Çevre Grafiği, Tarihi Çarşı ve Kültürel Varlıklar.

Abstract

Information design is the basic field of graphic design and emphasizes how information can be better transferred to the user. Especially graphic language is preferred in big cities for being universal. The language that anyone can reach and understand, from illiterate masses to tourists who do not know the local language of that city, is the language that visual communication and graphic design will suggest. In this context, considering the fast paced city life, the rapid transfer of this information becomes important. Simple but well-designed orientations, signs that can be understood by everyone, guidance systems that can be linked and followed, consistent composition, color and typography are among the elements to be designed.

The study area of our research, is the leader of Turkey's sights, Istanbul Beyazıt square, is also adjacent to the Grand Bazaar. Although tourism studies are accepted as a cultural and social activity, it is known that the main purpose in this meaning is an economic gain. Because it is known to become an important fact that day by day Turkey's economy revenues by its tourism. Based on

* Dr. Öğr. Üyesi, Nişantaşı Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Grafik Tasarım Bölümü, Grafik Tasarım Lisans Programı, ghonche.ghojoghi@nisantasi.edu.tr. ORCID: 0000-0002-2218-5742

this information; In this sector, which has a strategic potential, it is a necessity to design information and direction signs of touristic places according to the purpose for tourists who could not speak the language. As it is known, bazaars and shopping centers are among the places where domestic and foreign tourists visit during a tourism activity.

In this study, the bazaar in which most tourists go, Grand Bazaar, is selected and direction and information signs are examined according to its historical cultural heritage. National and international sources were searched to complete the theoretical dimension of our research. In this research, which was carried out with the screening method, the evaluation of the problems of the information designs determined was made. In addition, in terms of graphic design of information designs in itself, design, language, color, font, etc point of views discussed. As a result, the lack of integrity of the information works in the Grand Bazaar based on the research sample leads to visual pollution as well as confusion in visual perception. On the other hand, it is also concluded that these designs directly affect the urban identity.

Keywords: Information Design, Graphic Design, Orientation Design, Environmental Graphic, Historical Bazaar and Cultural Assets.

1.Giriş

Joseph L. Schofer'in yazısında belirtildiği üzere, kent yönlendirme sistemlerinde Grafik tasarımın yerine bakıldığı zaman; İnsanlar, geçimlerini sağlamak (işe gitmek, yiyecek bulmak ve diğer zorunluluklar vb.), kişisel gelişimlerini sağlamak (okula gitmek ve kültürel etkinliklere katılmak vb.) ve eğlenmek (spor aktivitelerini izlemek veya katılmak, arkadaşlarını ziyaret etmek vb.) için seyahat ederler. Seyahat ihtiyacı türetilmiş bir ihtiyaçtır, çünkü insanlar, nadiren yolculuğun kendisi uğruna yolculuk yapar; yolculuk, hayatın temel ihtiyaçlarını karşılamak için yapılır. Devingenlik kentsel hayatın vazgeçilmez özelliğidir, çünkü çağdaş topluma iştirak etme yetisini tanımlar (Schofer, Joseph L. "Mass Transit" <https://global.britannica.com/topic/mass-transit/> , 11.04.2020). Bu anlamda devingenlik, insanlara birçok özellik kazandırmakla birlikte farklı sosyalleşmelere de sebep olmaktadır.

"Medeniyetin kalbi, insanların çalışmak, oynamak, alışveriş yapmak, performans yapmak, tapınmak veya sadece etkileşime girmek için bir araya geldiği yerde atar. Hareketli boşlukları doldurarak, insan olma deneyimi kadar zorluklarının da zenginliğini ve çeşitliliğini tecrübe ederler. Bu boşluk ve mekânlarda, insanlar varoluşsal anlamda 'yollarını bulurlar', ancak fiziksel olarak yollarını kaybederlerse de bunalırlar ve kafaları karışır. Yönlendirme tasarımı kılavuzluk görevi görür ve insanların çevrelerinde kendilerini rahat hissetmelerini sağlar" (Gibson, 2009, 12). Bu kılavuzlar, kötü veya iyi, kent hayatının hep bir parçası halindedir. Grafik tasarımcı, bu kılavuzların doğru ve amacına uygun biçimde yapılmasını sağlamalıdır.

Bilgilendirme tasarımı; bilginin bireyler tarafından etkin ve verimli bir biçimde kullanılmasına olanak sağlayacak bir biçimde hazırlanmasıdır. "Bilgi"nin giderek çoğalması bazı sorunları beraberinde getirmiş, etkin ve verimli kullanılma ihtiyacı artırmıştır. Günümüzde kitle iletişim araçlarından bireylere hızlı ve sürekli olarak bilgi aktarılmaktadır. Bu durum uyumsuzluğu ve fark edilmeme sorununu da beraberinde getirmiştir (Topaklı, 2017, 153). Bu sorunu birçok mekan yaşamaktadır. Dolayısıyla, "bilgi"nin çoğalmasından kaynaklanan bu ve bunun gibi problemler, bilgilendirme tasarımı ihtiyacını önemli kılmaktadır. Bilgi, yaşadığımız çevrede caddelerde, sokaklarda, park alanlarından alışveriş merkezlerine tüm dış ve iç mekânlarda giderek çoğalmaktadır

Bilgilendirme tasarımları günümüzde Türkiye'de insanların bilgi ihtiyaçlarını karşılamak için tasarlanmakta ve kullanılmaktadır. Türkiye'de finansal gelirin büyük kısmı yabancı turistlerden gelmektedir. Bu turistlerin ihtiyaçlarını gidermek için yönlendirme ve bilgilendirme tabelalara ihtiyaç vardır. Fakat bazen ihtiyaçlara karşılık verirken bazen de işlevini yerine getirememekle beraber birçok sorunu da yaratmaktadır. Araştırmamızın da içerisinde ele alacağımız bu sorunlar; görsel kirlilik ve kent kimliğine etkisi, özellikle tarihsel bilgilenme de yaşadığımız sorunlar yani tarihi kültürel varlıkların bilgilendirme tasarımı sorunlarıdır.

Turistlerin en fazla gittikleri yerlerden birisi çarşılar ve alışveriş merkezleridir. Bu çarşılar ve alışveriş merkezlerine (AVM) bilgilendirme tabelaları iyi, modern ve algılanabilir bir tasarım ile alıcılara (bireylere) sunulmalıdır. Özellikle eğer çarşı bir tarihi ve kültürel miras olan çarşıysa ona göre kültürel değeri olan biçimde bilgilendirme tasarımı hazırlanmalıdır.

Bilgi ile birey arasındaki iletişim sağlıklı ve kalıcı bir biçimde oluşturulabilmesi, tarihin anlamlandırılabilmesi ve geleceğin şekillenmesi adına önemli bir katkı olacaktır. Bu bağlamda, ülkemizde bir problem olarak görülen tarihi kültürel varlıkların bilgilendirme tasarımları sorunlarını ortaya koymak ve

çözüm önerileri geliştirmek adına İstanbul'da yer alan Kapalıçarşı örneğinde, bilgilendirme tasarımlarının tarihi dokusunu, kültürel değerlerini yansıtmaya ve algılanabilirliğini sağlayabilmek adına "nasıl" tasarlandığı üzerine odaklanılmıştır.

Araştırmamızdaki amacımız, tarihi kültürel mekanlarının bilgilendirme tasarımlarının tasarım ilkeleri bütününde tarihi kültürel bilgileri görsel bir iletişim kaynağı olarak ne derecede yansıttıklarını belirlemektir. Ayrıca, grafik tasarımı alanındaki tasarım kriterleri çerçevesinde (tipografi, renk, materyal kullanımı, vb.), algılanabilirliği ve hatırlatıcı gücünün sürdürülebilirliğinin değerlendirilmesi araştırmanın amaçlarındandır. Araştırma kapsamında ele alınan İstanbul'daki tarihi çarşısındaki bilgilendirme tasarımları çalışmanın evrenini oluşturacaktır.

Günümüzde çoğu yerlerde, bilgilendirme tasarımları çok yanlış yerlerde; düzensiz, uyumsuz ve önem gösterilmemektedir. İnsanlarımızın ve kitlemizin bilgi birikimleri için bu yerler aslında çok önemlidir. Bu uyumsuzluk ve düzensizlik, Kapalıçarşı gibi bir tarihi yapının fotoğraflanması ve yorumlanması ile ortaya konulmuştur.

Bilgilendirme Tasarımlarını 10 temel noktada ele alabiliriz:

1. Form Tasarımı
2. Belge / Doküman Tasarımı
3. Kullanım Kılavuzu Tasarımı
4. Harita Tasarımı
5. Sembol tasarımları
6. İnfografikler
7. Yönlendirme ve İşaretleme Tasarımı
8. Sergileme Tasarımı
9. Piktogramlar
10. Tabela Tasarımı (Bulut ve Uslu, 2017, 74).

Bu bilgilerden hareketle; çalışmamızda ele aldığımız tabela tasarımlarını şu şekilde ifade etmek doğru olacaktır; bilgi alıcılarının (bireylerin) dikkatini çekmek, gerekli bireylere aktarmak ve bireyleri yönlendirmek amacıyla oluşturulan görsel iletişim araçlarıdır (Bulut ve Uslu, 2017, 75).

2. Kapalıçarşı (Grand Bazaar) Tarihi

Fatih Sultan Mehmet'in Kapalıçarşı'nın inşaatına başladığı yıl olan (1461) Kapalıçarşı'nın kuruluş yılı olarak kabul görülmüştür. Eski zenginlerin mücevher, kıymetli maden, kürk ve murassa silah gibi değerli eşyalarının yanı sıra devlet hazinesinin büyük kısmı da buralardaki kasalarda muhafaza edilirdi. Kapalıçarşı, İstanbul kentinin merkezinde Beyazıt, Nuruosmaniye ve Mercan semtlerinin ortasında yer alan dünyanın en büyük çarşısı ve en eski Kapalıçarşılarından biridir. Kapalıçarşı'da yaklaşık 4.000 dükkân bulunmaktadır ve bu dükkânlarda toplam çalışan sayısı yaklaşık 25.000'dir.

Kapalıçarşı, estetik tasarımı sayesinde adeta dev ölçülü bir labirenti andırır. 60'a yakın sokağı ve 3600'ü aşkın dükkânı bulunan tarihi alışveriş alanı, toplamda 30.700 metrekarelik alanı kapsar. İstanbul'un hem turizm hem de ticari anlamda çekim noktası olarak ifade edilebilir (<https://www.eliteworldhotels.com.tr/blog/kapali-carsinin-tarihi-hikayesi.55.aspx/>, 02.04.2020).

Günümüzde çoğu değişikliğe uğrasa da Kapalıçarşı'nın sokakları ve hanlarının taşıdığı adlar ile eskiden orada ne yapıldığını ne satıldığını anlamak mümkündür. Bunlar (Mortan, 2010, 51).

Kapılar: Beyazıt, Çarşıkapı, Çuhacıhan, Kuyumcular, Mahmutpaşa, Nuruosmaniye, Örucüler, Sepetçihan, Takkeçiler, Tavukpazarı ve Zenneciler.

Hanlar: Ağa, Alipaşa, Astarıcı, Balyacı, Bodrum, Cebeci, Çukur, Çuhacı, Hatipemin, İçcebeci, İmamali, Kalcılar, Kapılar, Kaşıkçı, Kebapçı, Kızlarağası, Mercan, Perdahçı, Rabia, Safran, Sarnıçlı, Sarraf, Sepetçi, Sorguçlu, Varakçı, Yağcı, Yolgeçen, Zincirli ve Evliya.

Sokaklar: Acıçeşme, Ağa, Altuncular, Aminçiler, Araracıoğlu, Aynacılar, Basmacılar, Çuhacıhanı, Bitpazarı, Fesçiler, Ganiçelebi, Hacıhasan, Hacıhüsni, Hacımemiş, Halıcılar, Hazirelbiseciler, İplikçiler, Kahvehane, Kalpakçılar, Karakol, Karamanlıoğlu, Kavafılar, Kazazlar, Keseciler, Kilitçiler, Kolancılar, Koltukçu, Kürkçüler, Lütfullahefendi, Mercançikmazı, Muhafazacılar, Mühürdaremin, Ortakazazacılar, Örucülerhamamı, Parçacılar, Perdahçılar, Püskülcüler, Reisoğlu, Ressam, Sahaflarbedesteni, Sandal, Sandalbedesteni, Serpuççular, Sıraodalar, Sipahi, Tacirler, Takkeçiler, Tavukpazarı, Terlikçiler, Terzibaşı, Terziler, Tuğcular, Varakçıhan, Yağlıkçılar, Yarımtaşhan, Yeşildirek, Yorgancılar, Yüncühasan ve Zenneciler.

3. Bilgilendirme tasarımları Temelinde Kapalıçarşı'nın Analizi

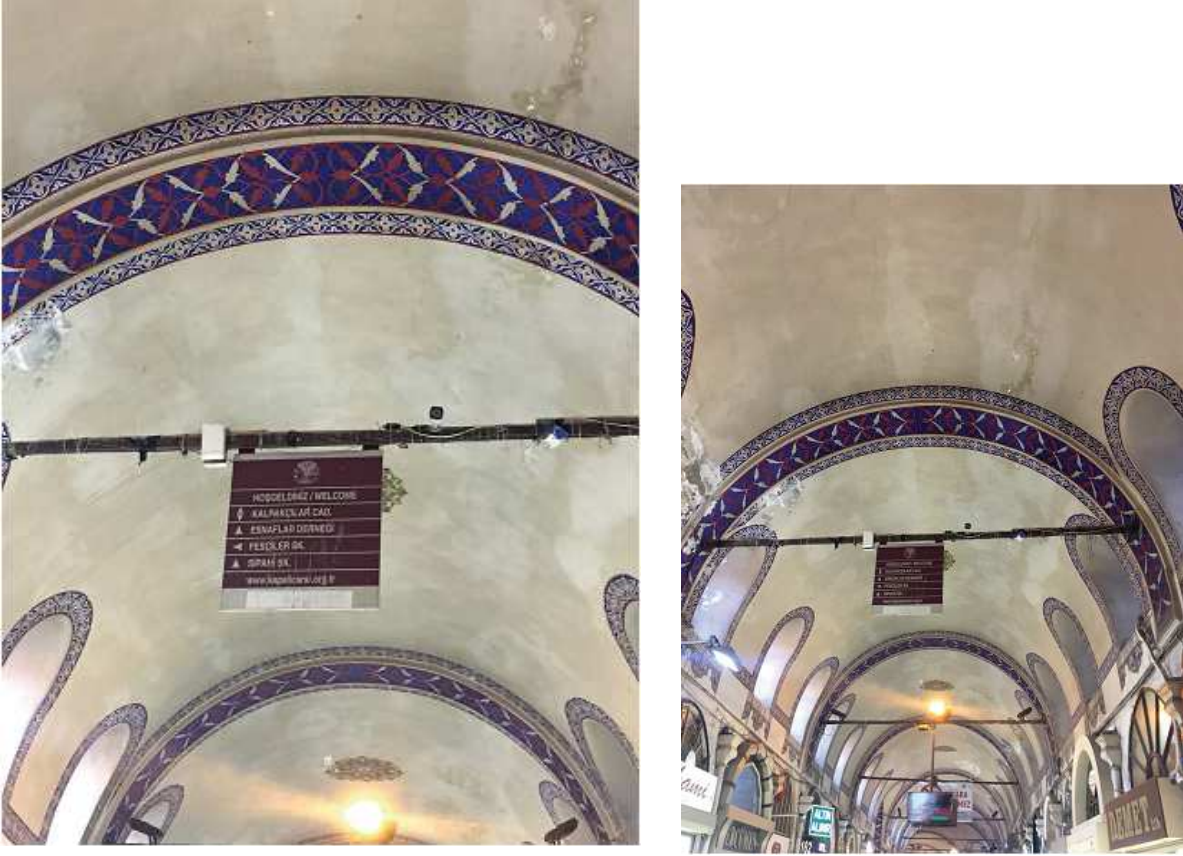
Bu bölümde, Kapalıçarşı'nın bilgilendirme tasarımları, grafik tasarım ilkeleri açısından yeterliliği, algılanabilirliği ve hatırlatıcı gücünün sürdürülebilirliğinin değerlendirilmesi yapılmıştır.

Aşağıda fotoğraflarla yanlış bilgilendirmeler açıklanmıştır:

Fotoğraf 1: İstanbul/Beyazıt/ Kapalıçarşı/ Bilgilendirme Tabela tasarımı (Beyazıt, 2020)

Fotoğraf 1'de Kapalıçarşı (Grand Bazaar)'a gitmek için yol üstünde görülen bir tabeladır. Bakıldığında bariz belli olan ve bu yanlışlığa rağmen koyulmuş bir yönlendirme tasarımıdır. Kapalıçarşı (Grand Bazaar) yanındaki piktogram yanlış bir yöne koyulmuştur. Tabela'yı geçtikten sonra herhangi bir yönlendirme tasarımı bulunmamaktadır. Sadece bu tabelanın olması yanlış bir yönlendirmedir. Bu çarşıya gelen turistlerin tamamen kafaları karışacaktır. Piktogramın tabelada düzgün kullanılmadığını görmemiz mümkündür.

Fotoğraf 2: İstanbul/Beyazıt/ Kapalıçarşı/ Bilgilendirme Tabela tasarımı (Beyazıt, 2020)

Fotoğraf 2’de Kapalıçarşı (Grand Bazaar) giriş yapıldığında, uygun olmayan bir fontla ve çok küçük boyutta olan bir tabelayla "HOŞGELDİNİZ" yazısı karşımıza çıkmaktadır ve hemen altına yönlendirme yazılarını yazıyor. Dikkat edilmediği takdirde kimsenin görebileceği bir tabela değil. İnsanların hiç göremediği küçücük ve dikkat çekmeyen bir yerde ve tabelanın tarihi mekana uyumsuz olması da bir diğer olumsuz yanındır. Tarihi bir mekandaki altın varaklı tabelalar ilgi çekici ve Kapalıçarşı tarihi ve mimarisine uygun olması gerekir. Araştırmacı fotoğraf açısını, yakından ve uzaktan göstererek tabela ve yazıların hiç anlaşılır olmaması ve okunulmamasını göstermektedir. Bu tarihi mekana ait olan tabela incelendiğinde; fotoğraf araştırmacı tarafından çekilmiş fakat ilk başta ne olduğu tam olarak anlaşılmamış dikkatli bakıldığında üzerinde yönlendirme bilgilerin olduğu görülmüştür. Modern bir tasarım ile yapılmaya çalışılmış tasarım, çarşının tarihi dokusuna uyum sağlamamakla beraber algılanabilirliği ve akılda kalıcılığı oldukça zayıftır. Tasarım materyallerinin yanlış seçilmesi zamanla tabelanın yıpranmasına neden olmuştur. Üzerindeki yazıları okumanın neredeyse imkânsız olduğu tasarım bilgilendirme işlevini yerine getirememekte ayrıca, görüntü kirliliği oluşturmaktadır. Tabela çok küçüktür ve yanlış yerde asılarak görülmemekle birlikte yazılar okunmamaktadır. Bu durum hem turistlere hem de genel kişileri yönlendirememiştir.

Fotoğraf 3: İstanbul/Beyazit/ Kapalıcaşi/ Bilgilendirme Tabela tasarımı (Beyazit, 2020)

Fotoğraf 3'te ara sokaklarda, her yerde stabil bir şekilde aynı tabelanın sürekli tekrarlanması ve uygun olmayan aynı font'u kullanmaları görüntü kirliliği sağlamaktadır. Tarihi yapıya uygun olmaması, çarşının tarihi mimarı ve şeklini bozmakta olup görülmeyen yerlerde asılmıştır. Tabeladaki kullanılan renkler karanlık olup okunması daha zorlaşmıştır. Tabelaların, alt alta ve farklı yönlendirmeleri de bir diğer yanlışlıktır.

Fotoğraf 4: İstanbul/Beyazıt/ Kapalıçarşı/ Bilgilendirme Tabela tasarımı (Beyazıt, 2020)

Fotoğraf 4'te bir tarihi mekanda sigara içilmez yazısı ve bunu basit bir baskıyla asmaları görüntü kirliliğine sebep olmuştur. Bir tarihi mekanda sigara içilmez yazısı bile hem kalite hem de tasarım açısından uygun bir tabelada olmalıdır, tabelanın font, renk ve tasarımı tarihi çarşıya göre uygun bir şekilde özel tasarlanmalıdır.

Fotoğraf 5: İstanbul/Beyazıt/ Kapalıçarşı/ Bilgilendirme Tabela tasarımı (Beyazıt, 2020)

Fotoğraf 5'te ise yine aynı stabil şekilde ilerleyen tabelalarda kötü bir görüntünün sonucu insanların yolun ortasında durup Kapalıçarşı (Grand Bazaar)'ın tarihini okumasını imkansızlaştırmıştır. Bu tasarım, kalabalık bir tarihi çarşıda turistler ve insanlara hiç yardımcı olamayacaktır, Hem çok küçük tabelalar hem de fazla yükseklikte asıldığı için işlevsel değildir ayrıca estetik bir tasarıma sahip olmadığı için çevre

kirliliğine de yol açarak tarihi dokuyu olumsuz etkilemektedir. Kalabalık bir mekan olduğu için rahat okunulacak ve dikkat çekilecek bir tabelayla, tarihe uygun tasarımı olmalıdır. Tabelalar bilgi alıcıları düşünülerek göz hizasına göre konumlandırılması gerekmektedir. Tarihi önemli bir nokta olduğu için buraya gelen, ilk defa gören insanlarımız için uygun bir bilgilendirme tasarımı yapılmalıdır.

Fotoğraf 6. İstanbul/Beyazıt/ Kapalıçarşı/ Bilgilendirme Tabela tasarımı (Beyazıt, 2020)

Kapalıçarşı (Grand Bazaar)'da gezildiğinde uygun olmayan tabelalarla sürekli karşılaşmaktayız. Örnek olarak Fotoğraf 6'daki tabela anlaşılır olmayıp sadece "cafe&kebab" yazılıp okla gösterilmiştir. Bu kadar önemli tarihi bir çarşıda böyle tabelalar inanılmaz derecede tarihi çarşıya zarar verip olumsuz etkilemektedir. Tabelada kastedilen kafenin ne bir markası nede bir ismi vardır. Bu kadar mimari ve tarihi ve kültürel değerlere sahip olan mekana böyle tabelalar yönlendirme ve bilgilendirme yapmadıkları gibi bu tarihi ve değerli yapıya da uygun olmamaktadır.

Fotoğraf 7: İstanbul/Beyazıt/ Kapalıçarşı/ Bilgilendirme Tabela tasarımı (Beyazıt, 2020)

Fotoğraf 7'de tabelalar uyumsuz bir şekilde asılmıştır. Birisinde "cafe&restaurant" yazısını görmekteyiz. Yanındaki "WC" yazısı ve üçüncü de ne yazıldığı okunmamaktadır. Tabelalar küçük, estetik olmayan tasarımı, tabela materyalinin yanlış seçilmesi yine kullanılan bu ortak tasarım dili tarihi dokuyu yansıtmamaktadır. Bu durum algı sorunu ortaya çıkarmakla birlikte çarşının tarihi dokusunda görsel kirliliğe neden olmaktadır. Ayrıca çarşının estetiğini de olumsuz etkilemektedir ayrıca yazması anlam karmaşası oluşturmakta ve dil bütünlüğünü bozmaktadır. Metal çerçeve ve ayaklardan oluşan tasarım çatıdan asılmıştır ve eğik bir şekilde durmaktadır.

Kapalıçarşı duvarı üzerine yönlendirme tabelaları yerleştirilerek, tarihi doku görsel anlamda tahrip edilmiştir. Ayrıca bilgilendirme tabelaları tasarımı, renk, punto ve tabela materyali kullanımı bakımında oldukça zayıftır. Punto büyüklüğü küçük tutularak yazılan bilgilerin okunması zordur. Araştırmacı tarafından zorlanarak okunmuştur.

Sonuç

Günümüz dünyasında insanların geçimlerini sağlamak, kişisel gelişimlerini sağlamak, eğlenmek ve daha birçok amaçla dolaşımında olduğu bilinen bir gerçektir. Bu gezme, görme, bilgilenme ve eğlenme aktivitelerinde mekanların işlevsel olarak organize edilmesi anlaşılabilirliği kolaylaştıracaktır. Üzülerek belirtmek gerekir ki Kapalıçarşı Bilgilendirme tasarımı profesyonel ve disiplinli bir anlayışla tasarlanmamıştır. Halbuki iletişim çağında aktivitelerimizde bilgilendirme tasarımı işimizi çok kolaylaştıracaktır. Bu bağlamda grafik ve görsel unsurların organize edilerek iletişim sağlamada bir araç olarak kullanılması başarıyı getirecektir.

Yönlendirme tasarımı toplumun işleyişinde referans niteliği taşıyarak çeşitli görsel ve iletişimsel tasarımda kolaylıklar sağlama özelliğinden hareketle, Kapalıçarşı (Grand Bazaar) Bilgilendirme tasarımı başarılı

nitelikli bir şekilde tasarlanmamıştır. Bu yargımızı incelenen fotoğraf kareleri ve yapılan analizler desteklemektedir.

Bu bağlamda; Kapalıçarşı'ya ait bilgilendirme araçlarının kısmen bazı yerlerde yenilenmekte olduğu, fakat bu yenilenmelerin tarihi dokuya uygun olmadığı ve çarşı duvarları üzerinde birçok bilgilendirme aracının var olduğu bu durumun beraberinde görsel kirliliği arttırdığı görülmektedir. Birçok bulgudan da anlaşılacağı üzere bilgilendirme araçlarının kendi içerisinde bir tasarım, dil, renk vb. bütünlüğünün olmayışı görsel kirliliğe yol açtığı gibi görsel algıda anlam kargaşasına da yol açtığı gerçekliğinden hareketle kent kimliğini de doğrudan olumsuz etkilediği söylenebilir.

Ayrıca köklü bir geçmişe sahip olan bu çarşıda, bilgilendirme tabelalarının bazı yerlerde bulunmadığı ve yeterli bilgiyi barındırmadığı görülmüştür.

Tarihi anlamda birçok ulusa ev sahipliği yapmış İstanbul şehrinin bu uluslardan kalan kültürel zenginliklerini şu anda bile somut olarak içerisinde barındırıyor olmasının çok pozitif bir etkisi vardır. Ancak esas olan bu zenginliği değerli kılabilmek, onu yaşatabilmektir. Dolayısıyla bu mekânlarda yapılan bilgilendirme araçlarının tasarımlarına daha çok özen ve önem verilmesi milli ve manevi değerlerin korunması anlamına gelecektir.

Böylece yapılan bilgilendirme tasarımları tek elden değil alanında uzman tasarımcılar tarafından (Araştırmamızın kavramsalında ele aldığımız bilgilendirme tasarımı ilkeleri doğrultusunda projelerin ele alınması gibi) tasarlanmalı ve hayata geçirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Bulut, D. Merve ve Uslu, Ö. (2017). Mekan Tasarımında Bilgilendirme ve Yönlendirme Elemanlarının İncelenmesi Forum Mersin Örneği. *İdil Sanat Dergisi*, S.17, Cilt:6, Sayı: 37.
- İlisulu, T. İnanç (2017). Bilgilendirme Tasarımı ve Eğitimdeki Yeri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, S. 196, Cilt:6 Özel Sayı:1.
- Nas, E., Topaklı, A. (2017). Asım Kültürel Kent İmajını Etkileyen Büyükşehir Belediyesi Logolarına Özne ve Nesnel Bir Yaklaşım. *Sosyal Bilimler Dergisi (SOBİDER)*, S. 153, Cilt:4, Sayı: 17.
- Schofer, Joseph L. (2019). *Mass Transit*. <https://global.britannica.com/topic/mass-transit.pdf>, Erişim Tarihi: 11.04.2020.
- Gibson, D. (2009). *The Wayfinding Book: Information Design for Public Places*. New York: Princeton Architectural Press.
- <https://www.eliteworldhotels.com.tr/blog/kapali-carsinin-tarihi-hikayesi.55.aspx> / .pdf, Erişim tarihi: 12.04.2020.
- https://www.kapalicarsi.com.tr/?page_id=16 / , Erişim tarihi: 12.04.2020.